

Antikomunismus je normální

Brát kritiku ideologie potřísněné krví za špatnou je znakem abnormality

Projekt *Příběhy bezpráví* již devět let zastřešuje naše – zejména vzdělávací – aktivity zaměřené na moderní československé dějiny a vyvolává vedle pozitivních také odmítavé reakce. Nejinak tomu bylo i u nedávné kampaně *Proti ztrátě paměti* připomínající zločinnou podstatu komunistického režimu. Zdá se, že přibývá lidí, kteří vnímají antikomunismus jako cosi zlovolného. Ze základního textu kampaně nejvíce vadila následující věta: „*Trvalý antikomunistický postoj považujeme za stejně důležitý jako například antinacismus nebo antirasismus.*“ Prý dáváme rovnítko tam, kam nepatří.

Nikdo z nás však netvrdí, že nacismus a komunismus jsou identické. Používáme-li s kolegy významově možná poněkud komplikovaný termín komunismus, myslíme tím v první řadě státní režimy, které zbudovaly a řídily komunistické strany. Skutečností přitom zůstává, že jakkoli se komunistická rovnostářská myšlenka původně odvíjela od ušlechtilých představ, její uvedení do praxe provázelo vždy brutální násilí, loupení a vraždění. Z hlediska svobody, demokracie a s přihlédnutím k milionům obětí měly nacismus a komunismus srovnatelně hrůzné důsledky.

Antikomunismus je podle mnohých kritiků kampaně namířený obecně proti levici. Podle takové logiky by odmítání různých „náckovských“ návodů na uspořádání společnosti mělo být tedy útokem na celou pravici. To je ale zjevný nesmysl. V této souvislosti je na místě připomenout, že nejsilnější česká levicová strana, tedy sociální demokracie, přijala v roce 1996 tzv. Bohumínské usnesení, které dodnes nezrušila. Práví se v něm: „*Sjezd schvaluje platnost závěrů hradeckého sjezdu ČSSD o nepřipustnosti spolupráce sociální demokracie s extremistickými politickými stranami. Vylučuje politickou spolupráci se SPR-RSČ, KSČ, MNS, KSČM, LB a SDL.*“ Rozumím tomu tak, že se jedná o antiextremistický a antikomunistický postoj.

Další výhrada zní, že vykládáme minulost jednostranně, správné by prý bylo vedle negativ ukázat i pozitiva předlistopadového režimu. Naše kritiky jsme mnohokrát vyzývali, aby tedy nějaká pozitiva pojmenovali. My si je kvůli „vyváženosti“ nebude vymýšlet. Převládající reakcí bylo buď mlčení, nebo popis osobní zkušenosti, z níž vyplývalo, že život před rokem 1989 přinášel mnohé dobré zážitky, že bylo možné se potkat i s poctivými a rovnými sousedy, pedagogy, soudci, členy KSČ atd. Nikdy jsme ale netvrdili, že tehdy nežili

v Československu slušní lidé, kterým se dařilo dělat dobré věci. Zastáváme ale názor, že se jim to dařilo režimu a jeho mocenskému aparátu navzdory.

Často se objevuje argumentace, že se lidem – z hlediska sociálních jistot – žilo lépe. Neměli sice svobodu, výměnou za ni bylo ale postaráno o jejich základní potřeby. Tento pohled nesdílíme a náš názor respektující ověřitelná fakta a zkušenosti jsme už mnohokrát formulovali. Zároveň, a především, si myslíme, že ona údajná „sociální jistota“ byla vykoupena nepřijatelnými náklady, celkovou nesvobodou počínaje a devastací země konče. I tady je na místě příměr k nacismu. Na pozitiva třetí říše (zvýšení zaměstnanosti a celkové životní úrovně německých dělníků včetně dotovaných rekreačních programů) dnes poukazují jen extrémisté.

Ano, hlásíme se k tomu, že k předlistopadovému režimu nepřistupujeme „nestranně“. Předpokládáme platnost jistých morálních hodnot, a tudíž se nevyhýbáme hodnotícím soudům. Dnešním mladým lidem přibližujeme období nesvobody, diktaturu a její mechanismy prostřednictvím konkrétních osudů. Rozlišujeme mezi dobrým a zlým, mezi postoji zásadovými, opatrníckými a kolaborantskými. Vykládat minulost „objektivně“ a „nestranně“ lze jen v tom smyslu, že člověk, ať už historik, či publicista, vědomě nelže a nezkrsluje, že svá hodnotící měřítká neskryvá – nikoli tím, že předstírá, že žádný názor nemá.

Poměrně často je nám také vytýkáno, že nedáváme prostor „druhé straně“. Přitom není jasné, co v daném případě „druhá strana“ je. Funkcionáři předlistopadové KSČ? Estébáci? Bachaři? Připadá nám absurdní přizvávat do debaty s politickými vězni obhájce režimu, který jim často velmi tragicky vstoupil do života, nebo někoho, kdo se zastává jejich mučitelů, nebo byl dokonce jedním z nich.

Podobné je to s výhradou, že se nechováme demokraticky, protože kritizujeme KSČM, ačkoli je to legální politická strana, kterou podporuje (volí) značná část společnosti. Především: ve svobodné společnosti může každý kritizovat jakoukoli stranu. Někteří představitelé KSČM se přitom otevřeně hlásí k totalitnímu systému, navazují na KSČ, oslavují Gottwalda a Stalina, schvalují nejhorší světové diktatury.

Antikomunismus jako odmítavý postoj ke komunistické ideologii a politické praxi podle nás patří k základní výbavě demokrata. Z takového antikomunismu neplyne žádná skandalizace a už vůbec ne pronásledování jednotlivců – někdejších řadových členů KSČ. Neplyne z něj ani žádné omezení práv příznivců a členů KSČM.

Současný demokratický režim má jistě své problémy, své kauzy, své skandály. Jsme si jich vědomi. S politickou situací poslední doby jsme stejně nespokojeni jako mnoho jiných lidí. Zároveň si však nemyslíme, že by nás posunulo dopředu, vydáme-li se nazpátek.

Karel Strachota

ředitel projektu Příběhy bezpráví společnosti Člověk v tísni